

הכדאי'ניקה

תקלתי במושג זה בפעם הראשונה באמצע מלחמת העצמאות, כאשר באתי לחופשה הסופה של כמה שעות לחלאבי. המושג התגלם בדמותו של גבר צעיר ש"ישב, מוקף מעריצים, באחד מבתי הקפה ברחוב דיוניגוף.

קולו היה קצת יותר מדי גבוה, והשומן החל לעגל את פניו. אבל הוא היה הטיפוס של הלוחם המושלם. יותר מכן, הוא היה הדובר העליון של דור הלוחמים. שמו נישא בפי כל. יצירותיו, שפארו את אומץ-הלב ועוה"הרות של לוחמי הפל"מ"ח, הלהיבו את כולנו. איש מאתנו לא שם לב שהאיש עצמו נשאר לשמור על משלטי רחוב דיוניגוף בשעה שאר הפל"מ"חאים הלכו בשדות עיראק-סודאן ונביי יושע.

הוא היה חלוץ מושלם, מטיף מלהיב ומשכנע לכיבוש השממות ועמל הכפיים. מי שם לב לעובדה שהקאריירה החלוצית שלו עצמו הצטמצמה בכמה חודשים באחד ממשקי העמק, ממנו נפרד בהקדם האפשרי? "כדאיניק!" אמר לי מישהו, שלא הוקסם מן האיש הגדול. משכתי בכתיפי, מה היה איכפת לי אם סופר פלוני אינו אלא בשר ודם? לא ידעתי או כי ניתן לי לחוות בלידתו של תהליך הרהר-סכנות, שעמד להט ביץ את חותמו על דמות המדינה כולה.

כי הכדאיניק השתלט על המדינה. הוא היה הארכימיפוס של משטר חברתי ומדיני חדש.

אנשים תמימים סבורים כי הכדאיניק הוא טיפוס הגדול רק במפלגה הישראלית. כדאיניק מתחרו עם מפא"יניק, אך למ זה מקרה בלבד. הטיפוס עצמו יכול לנבט ולצמוח באותה נוחיות בכל מפלגה אחרת.

דרך גבר כזה במפא"י פשוטה. הוא צריך רק לדעת לבחור בשולי בגדיו של האיש הנכון, כדי להיתלות בו. האיש הנכון ב"מפא"י הוא ביג"י, מי שהבין זאת בעוד מועד, מי שהגיע לקרבת המנהיג, צעק: "כן! כן!" לכל דבריו והיה בעל כושר-ביצוע מסויים, יכול היה לעשות קאריירה. כאלה הם חברי אותה קבוצה שקראנו לה, בשעתו, "קבוצת המנהלים".

אולם יש משהו פשוט מדי בקאריירה כי זאת, משהו שאינו יכול לספק אדם בעל יומרה רוחנית חזקה יותר. לאדם כזה כדאי הרבה יותר לצעוד בנתיב-הכדאי של מפלגה גה מהפכנית וחלוצית.

הכדאיניק החלוצי-המהפכני הוא גאון. הוא רוקד על שתי החתונות. ות. הוא דומה לנזיר נוצרי המתייחולל בנשפיח-שק, כשהוא בטוח בחייו, שעה ובחייניצח גם יחד.

אדם כזה יכול לחיות חיים נוחים בתל-אביב, ובאותה שעה ליהנות מזוהר הררי-מנטיקה של חברי-מפלגתו הפשוטים יותר, הנוהגים בטראקטור בצל לועי-המלקעים של הבלבל. הוא יכול לכתוב יצירות מועזות על מרד הנכבאים מיי-הרעב של כל הדורות, ואחר-כך לחזור במכונת המאריקאית הי נוצצת, מודל אחרון, לבינת הפרטי הגאה, הבנוי אף הוא לפי הסגנון החדש שכוננה תרבותית ואמידה.

הכדאיניק אינו תופעה השייכת למפלגה מסויימת. הוא קיים בכל המפלגות. הוא חבוש כיפה דתית, נואם נאומי-שיחורר בתנור עתה-חרות, עונד עניבה ציונית כללית, עמור הילה של מפקד לי שערב כפלמ"ח. כובע-המטמבל הי חלוצי הוא רק אחת התחפושות.

אילו היתה זאת תופעה אישית בלבד, מוטב היה להניח אותה לכתבי סאטירות. יתכן שיקום פעם גוגול ישראלי, או באלואק חדש, שיקים לכדאיניק פסל ספרותי למען הדורות הבאים.

אולם התופעה אינה אישית בלבד. זוהי מחלה ציבורית, המתפי

העדשים: זכות-הככורה שלו כאדם עצמאי. הוא היה צריך לחתור על כל סטייה, על כל מחשבה מקורית, על כל נסיון להגדיר את עצמו ואת מהותו הרוחנית. כך נולד התוכי המפוטם, שהוא הסמל לשכבה אנושית זו.

התוכי מפוטם יכול להיות נחמד מאד. אבל אפשר להשתמש בו רק למטרה אחת: להחזיקו בכלוב וללמד אותו להגיד "שקט, שקט, שקט, החנוכיה דולקת," או "קום התנערה עם חלכה," או "בדם ואש יהודה נפלה."

החינוך שניתן לו על-ידי עסקי הדור הי ראשון. הכדאיניקים של היום הם ילדי תנובה של אתמול.

ילדי-תנובה אלה היו ילדים מאור שרים. המפלגה רדפה אחריהם עם בננה'לה. המנהיגים הקשישים כל כך התמוגגו מנחת המראה הילי-דים, המחקים כל תנועה מתנועעיתיהם וכל הגה מאמרות פיהם, עד שהם נתנו להם את הכל. הם לא הבינו כי החיקוי אינו אלא הצורה הנלוזה ביותר של עקרות וניהיליזם.

כשחיבר הילד את שירו הראשון, פורסם בהרחבה במוסף הספרותי של העתון המפלגתי, וחברי-קיבוץ קשישים ניצעו ב"ראשם לאות הערכה. ספרו הראשון הופץ באלפי ספסים על-ידי הספריה המפלגתית בין מינוייה הקבועים. אם היה הילד בעל אופי פוליטי, ניתן לו לנאום בכינוסי הדור הצעיר של המפלגה, והמנהיג הקשיש ישב לידו שופע שבחים אבהיים. אם היה בעל אופי צבאי יותר, נשלח לקורסים והפך ל"אישיות בטחונית".

תמיד היתה הדרך סלולה. תמיד היה חלק, בלי צורך במאבקים ובמרידות. הילד נדרש לשלם רק מחיר אחד תמורת נזידי

התוכי אינו יוצר פתרונות, והי כדאיניק אינו נאבק עם כוחות

העשירים: זכות-הככורה שלו כאדם עצמאי. הוא היה צריך לחתור על כל סטייה, על כל מחשבה מקורית, על כל נסיון להגדיר את עצמו ואת מהותו הרוחנית. כך נולד התוכי המפוטם, שהוא הסמל לשכבה אנושית זו.

התוכי מפוטם יכול להיות נחמד מאד. אבל אפשר להשתמש בו רק למטרה אחת: להחזיקו בכלוב וללמד אותו להגיד "שקט, שקט, שקט, החנוכיה דולקת," או "קום התנערה עם חלכה," או "בדם ואש יהודה נפלה."

החינוך שניתן לו על-ידי עסקי הדור הי ראשון. הכדאיניקים של היום הם ילדי תנובה של אתמול.

ילדי-תנובה אלה היו ילדים מאור שרים. המפלגה רדפה אחריהם עם בננה'לה. המנהיגים הקשישים כל כך התמוגגו מנחת המראה הילי-דים, המחקים כל תנועה מתנועעיתיהם וכל הגה מאמרות פיהם, עד שהם נתנו להם את הכל. הם לא הבינו כי החיקוי אינו אלא הצורה הנלוזה ביותר של עקרות וניהיליזם.

כשחיבר הילד את שירו הראשון, פורסם בהרחבה במוסף הספרותי של העתון המפלגתי, וחברי-קיבוץ קשישים ניצעו ב"ראשם לאות הערכה. ספרו הראשון הופץ באלפי ספסים על-ידי הספריה המפלגתית בין מינוייה הקבועים. אם היה הילד בעל אופי פוליטי, ניתן לו לנאום בכינוסי הדור הצעיר של המפלגה, והמנהיג הקשיש ישב לידו שופע שבחים אבהיים. אם היה בעל אופי צבאי יותר, נשלח לקורסים והפך ל"אישיות בטחונית".

תמיד היתה הדרך סלולה. תמיד היה חלק, בלי צורך במאבקים ובמרידות. הילד נדרש לשלם רק מחיר אחד תמורת נזידי

התוכי אינו יוצר פתרונות, והי כדאיניק אינו נאבק עם כוחות